Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

I warsztaty szkoleniowo-informacyjne w ramach projektu „Rzemiosło w EFS” 8-9 września 2016, Gdańsk

Zasada równości szans i niedyskryminacji

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach konkursu dotacji na Wsparcie Zasady Partnerstwa oraz Procesu Koordynacji we wdrażaniu EFS w Polsce w latach 2014-2020

Piotr Kowalski

Specjalista ds. zarządzania projektami. Absolwent Programu Liderzy PAFW. Pracuje dla Polskiego Związku Głuchych. Koordynuje serwis wideotlumacz.pl. Jest autorem i redaktorem wydawnictw dotyczących sytuacji osób głuchych. W latach 2013-2015 członek rady społecznej PFRON, w latach 2004-2006 członek Komitetu Sterującego dla Priorytetu I SPO RZL. Kierował Wydziałem Pozyskiwania Środków w Głównej Kwaterze ZHP. Członek Zarządu Spółdzielni Socjalnej FADO, Prezes Fundacji KSK, Prezes Fundacji Rozwoju Edukacji Głuchych, Członek Komisji Ekspertów ds. Osób z Niepełnosprawnościami przy Rzeczniku Praw Obywatelskich. Członek grupy ON Inclusion 14-20.

CZY ZMIANA JEST NAPRAWDĘ POTRZEBNA?

- **TYLKO 9% DOSTĘPNYCH BUDYNKÓW PUBLICZNYCH**

  (WIĘKSZOŚĆ BUDOWANA ZE ŚRODKÓW UE)
- **TYLKO 22,9 % DOSTĘPNYCH PUBLICZNYCH WWW**

  (ZGODNIE Z PRAWEM OD 06.2015 POWINNY BYĆ WSZYSTKIE)
- **TYLKO 17,3% OZN JEST AKTYWNA ZAWODOWO**

  (POTENCJAŁ NA OK. 30%)
- **TYLKO 9,8% OZN MA WYKSZTAŁCENIE WYŻSZE**

  (W POLSCE 27,1% OGÓŁU SPOŁECZEŃSTWA)
- **TYLKO 3,7% OZN OGÓLNEJ LICZBIE UCZESTNIKÓW PO KL**

  (12% - UDZIAŁ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W SPOŁECZEŃSTWIE

KONWENCJA ONZ O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych

» 2010 – RATYFIKACJA UE

» 2012 – RATYFIKACJA PL

- SPOŁECZNY MODEL NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI
- **PRZESŁANIE: WŁĄCZENIE A NIE SEGREGACJA!**

WNIOSEK DLA FUNDUSZY UE:

- **PREFERENCJA PROJEKTÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH, W KTÓRYCH UCZESTNICZĄ OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI**
- **WIĘKSZE ODDZIAŁYWANIE NA INFRASTRUKTURĘ / OTOCZENIE**

Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami

- Pierwszy akt prawa międzynarodowego dedykowany osobom z niepełnosprawnościami.
- Nie tworzy nowych praw.
- Wskazuje, jak istniejące prawa rozumieć w kontekście niepełnosprawności.

Wejście w życie

- Podpisana w 2007 r.
- Ratyfikowana w 2012 r.
- Weszła w życie.
- Protokół fakultatywny (możliwość dochodzenia praw przez ONZ-em) – podpisany, nieratyfikowany, nie wszedł w życie.

Porządek prawny

- Poniżej Konstytucji.
- Ponad ustawami
  i rozporządzeniami.
- Obowiązujący akt prawa.
- Stosuje się bezpośrednio.
- Brakuje przepisów wdrażających.

Treść (1/4)

- Art. 1-4. Cel, definicje, zasady ogólne, obowiązki ogólne.
- Art. 5. Równość i niedyskryminacja.
- Art. 6. Kobiety z niepełnosprawnościami.
- Art. 7. Dzieci z niepełnosprawnościami.
- Art. 8. Podnoszenie świadomości.
- Art. 9. Dostępność.
- Art. 10. Prawo do życia.

Treść (2/4)

- Art. 11. Sytuacje zagrożenia i sytuacje wymagające pomocy humanitarnej.
- Art. 12. Równość wobec prawa.
- Art. 13. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości.
- Art. 14. Wolność i bezpieczeństwo osobiste.
- Art. 15. Wolność od tortur lub okrutnego, nieludzkiego albo poniżającego traktowania lub karania.
- Art. 16. Wolność od wykorzystywania, przemocy i nadużyć.
- Art. 17. Ochrona integralności osobistej.

Treść (3/4)

- Art. 18. Swoboda przemieszczania się i obywatelstwo.
- Art. 19. Niezależne życie i włączenie w lokalną społeczność.
- Art. 20. Mobilność.
- Art. 21. Wolność wypowiadania się i wyrażania opinii oraz dostęp do informacji.
- Art. 22. Poszanowanie prywatności.
- Art. 23. Poszanowanie domu i rodziny.
- Art. 24. Edukacja.
- Art. 25. Zdrowie.

Treść (4/4)

- Art. 26. Habilitacja i rehabilitacja.
- Art. 27. Praca i zatrudnienie.
- Art. 28. Odpowiednie warunki życia i ochrona socjalna.
- Art. 29. Udział w życiu politycznym i publicznym.
- Art. 30. Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie.
- Art. 31. Statystyka i zbieranie danych.
- Art. 32. Współpraca międzynarodowa.
- Art. 33. Wdrażanie i monitorowanie na szczeblu krajowym.

ROZPORZĄDZENIE OGÓLNE 1303/2013 Z DNIA 17 GRUDNIA 2013 W SPRAWIE PROGRAMOWANIA EFSI 2014-2020

Warunki ex-ante – niepełnosprawność

Istnienie zdolności administracyjnych, zapewniających wdrożenie i stosowanie Konwencji NZ o prawach osób niepełnosprawnych w zakresie EFSI:

- uregulowania w celu konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób niepełnosprawnych lub organizacji reprezentujących te osoby w proces przygotowania i realizacji programów;
- uregulowania w zakresie **szkoleń pracowników organów zarządzających EFSI** w zakresie prawa, polityki UE i kraju w obszarze niepełnosprawności, a także **dostępności i praktycznego stosowania Konwencji NZ**;
- uregulowania zapewniające monitorowanie wdrażania art. 9 Konwencji w odniesieniu do EFSI.

Załącznik I, p. 6.4. Dostępność (s. 141):

Instytucje zarządzające gwarantują, że **wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktury**, które są publicznie dostępne lub zapewniane ogółowi społeczeństwa i **które są współfinansowane z funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, są dostępne dla wszystkich obywateli, łącznie z osobami niepełnosprawnymi.** W szczególności należy zapewnić dostępność środowiska fizycznego, transportu oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, aby włączyć grupy w niekorzystnej sytuacji, łącznie z osobami niepełnosprawnymi. Instytucje zarządzające podejmują w trakcie trwania programu działania mające na celu identyfikację i wyeliminowanie istniejących barier dostępności lub uniknięcia ich w przyszłości.

CEL WYTYCZNYCH:

Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014–2020

Zapewnienie zgodności sposobu realizacji programów operacyjnych z zasadą równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
oraz zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, a także zapewnienie spójnego podejścia w tym zakresie w ramach EFSI.

- ***EFS* -** Europejski Funduszu Społeczny
- ***EFRR* -** Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- ***FS* -** Fundusz Spójności

Wytyczne obowiązują we wszystkich programach operacyjnych i dotyczą wszystkich instytucji uczestniczących w ich realizacji.

Kluczowe zapisy

- Definicja osoby z niepełnosprawnościami
- Podwójne podejście
- Dostępność
- Racjonalne usprawnienia

Definicje
osoby z niepełnosprawnościami

- Osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. O ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375).

niepełnosprawności – oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych **z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu**, w szczególności powodującą niezdolność do pracy;

Definicje
osoby z niepełnosprawnościami

- „ Do osób z niepełnosprawnościami zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną*, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, **w oddziaływaniu z różnymi barierami**, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.”

Dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność

- Jakiekolwiek różnicowanie, wykluczanie lub ograniczanie ze względu na niepełnosprawność, którego celem lub skutkiem jest naruszenie lub zniweczenie uznania, korzystania lub wykonywania wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności w dziedzinie polityki, gospodarki, w dziedzinie społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub w jakiejkolwiek innej, na zasadzie równości z innymi osobami. Obejmuje to wszelkie przejawy dyskryminacji, w tym **odmowę racjonalnego usprawnienia**

Dostępność

- Właściwość środowiska fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz towarów i usług, pozwalająca osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z nich na zasadzie równości z innymi osobami.

Dostępność

- Dostępność jest warunkiem wstępnym prowadzenia przez wiele osób z niepełnosprawnościami niezależnego życia i uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym.

Dostępność

- Dostępność może być zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu koncepcji uniwersalnego projektowania, a także poprzez usuwanie istniejących barier oraz stosowanie mechanizmu racjonalnych usprawnień, w tym technologii i urządzeń kompensacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.

Koncepcja uniwersalnego projektowania

- Projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były **użyteczne dla wszystkich**, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

Koncepcja uniwersalnego projektowania

- Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne.

UNIWERSALNE PROJEKTOWANIE (podroz. 5.2, 15-17)

- Co do zasady, wszystkie produkty projektów realizowanych ze środków EFS, EFRR i FS (produkty, towary, usługi, infrastruktura) są dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że muszą być **zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania**, opartego na ośmiu regułach

Reguły uniwersalnego projektowania

- użyteczność dla osób o różnej sprawności,
- elastyczność w użytkowaniu,
- proste i intuicyjne użytkowanie,
- czytelna informacja,
- tolerancja na błędy,
- wygodne użytkowanie bez wysiłku,
- wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania,
- percepcja równości.

Mechanizm racjonalnych usprawnień

Konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

RACJONALNE USPRAWNIENIA (PODROZ. 5.2, pkt. 3-14)

Przykładowy katalog kosztów racjonalnych usprawnień (5.2, pkt 7):

- **koszty specjalistycznego transportu na miejsce realizacji formy wsparcia;**
- **dostosowanie architektoniczne budynków niedostępnych**
- **dostosowanie infrastruktury komputerowej (np. zastosowanie programów powiększających, mówiących, kamer do kontaktu z osobą, która posługuje się jęz. Migowym, drukarek, materiałów w alfabecie Braille'a);**
- **dostosowanie akustyczne (zakup lub wypożyczenie i montaż systemów wspomagających słyszenie, np. pętli indukcyjnych, systemów FM);**
- **tłumacz na język łatwy, tłumacz PJM, przewodnik ON**
- **alternatywne formy przygotowania materiałów projektowych**
- **wydłużony czas wsparcia**
- **dostosowanie kwestii żywieniowych**

RACJONALNE USPRAWNIENIA (PODROZ. 5.2, pkt. 3-14)

- **Pkt 3: W ramach projektów ogólnodostępnych, w szczególności w przypadku braku możliwości świadczenia usługi spełniającej kryteria wymienione w pkt 2, w celu zapewnienia możliwości pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami, należy zastosować mechanizm racjonalnych usprawnień.**
- **Pkt 4: W odniesieniu do projektów realizowanych ze środków EFS, EFRR i FS oznacza to możliwość finansowania specyficznych usług dostosowawczych lub oddziaływania na szeroko pojętą infrastrukturę, nieprzewidzianych z góry we wniosku o dofinansowanie projektu, lecz uruchamianych wraz z pojawieniem się w projekcie (w charakterze uczestnika lub personelu) osoby z niepełnosprawnością.**
- **Pkt 9: Łączny koszt racjonalnych usprawnień na jednego uczestnika w projekcie nie może przekroczyć 12 tys. PLN.**
- **Pkt 10-14: Elastyczne procedury finansowania racjonalnych usprawnień**

Podwójne podejście (*dual approach*)

W ramach PO współfinansowanych z EFS stosuje się podwójne podejście (dual approach) oznaczające podejście, w ramach którego z jednej strony na poziomie PO są zaplanowane priorytety inwestycyjne, które zawierają specjalne działania (*specific actions*) adresowane do osób narażonych na dyskryminację.

Z drugiej strony natomiast podejście to oznacza, że równość szans jest uwzględniana horyzontalnie (*horizontal issues*) na każdym etapie wdrażania programów operacyjnych (programowania, monitorowania, kontroli, ewaluacji, informacji i promocji itd.), również poprzez działania podejmowane w innych priorytetach niż te dotyczące równości szans.

5.2 Podrozdział – System wdrażania programów operacyjnych

- Wszystkie zasoby cyfrowe tworzone przez instytucje / tworzone w ramach projektów muszą być zgodne z § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. WCAG 2.0 AA **(podrozdział 5.2, pkt. 1)**
- Organizowane przez instytucje uczestniczące w realizacji PO lub przez beneficjentów **spotkania otwarte**, niewymagające rejestracji uczestników, oraz wszystkie działania świadczone w ramach projektów, w których na etapie rekrutacji zidentyfikowano możliwość udziału osób z niepełnosprawnościami, są realizowane w budynkach dostępnych architektonicznie dla osób z niepełnosprawnościami (**podrozdział 5.2, pkt 2**)

PIERWSZE EKSPERTYZY „WDROŻENIOWE”

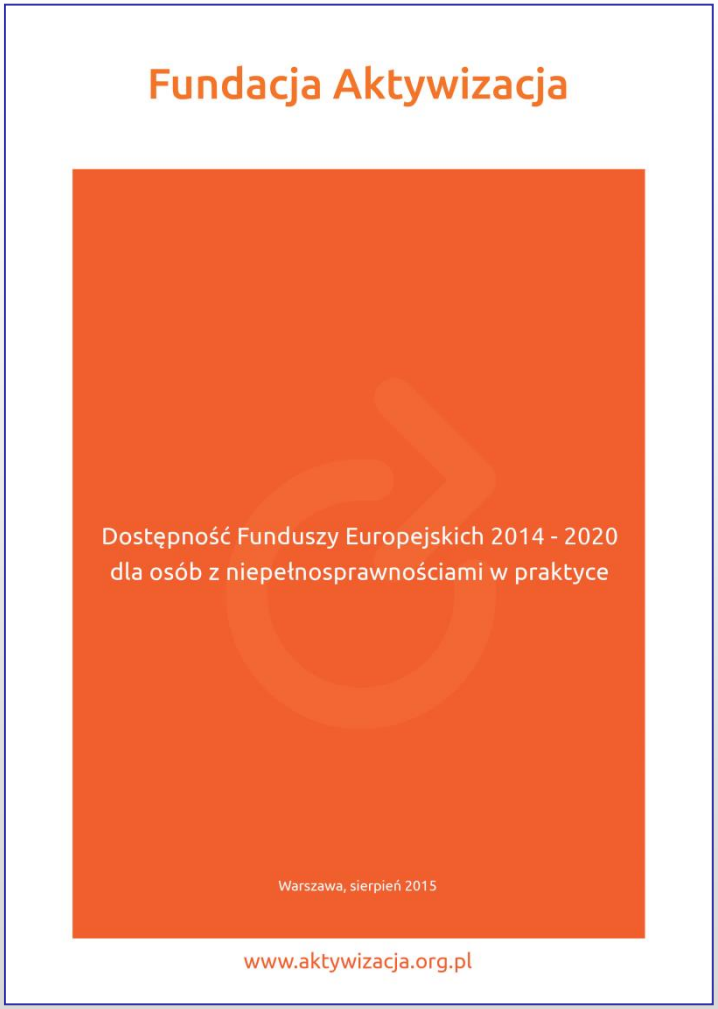

- WSTĘP MINISTRA
- FUNDUSZE A KONWENCJA
- ZOBOWIĄZANIA INSTYTUCJI SYSTEMU WDRAŻANIA
- DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA
- UNIWERSALNE PROJEKTOWANIE
- RACJONALNE USPRAWNIENIA

http://www.aktywizacja.org.pl/aktualnosci/3448-publikacja-dostepnosc-funduszy-europejskich-2014-2020-dla-osob-z-niepelnosprawnosciami-w-praktyce

Poradnik wydany przez Ministerstwo Rozwoju

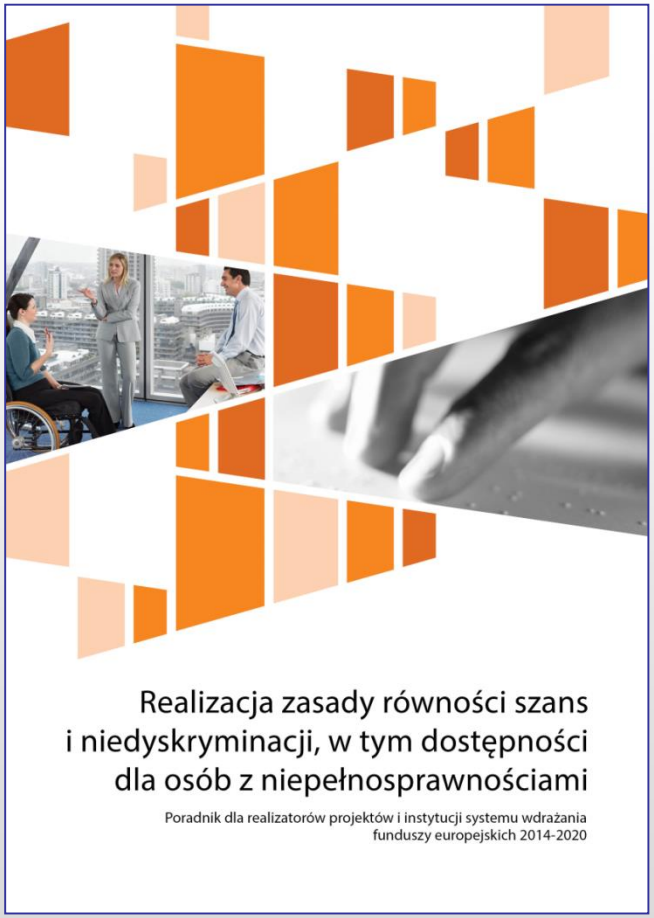

- ODRĘBNIE OPISANA TEMATYKA EFS I EFRR
- ODRĘBNIE OPISANE OBOWIĄZKI INSTYTUCJI I BENEFICJENTÓW
- PRAKTYCZNE PORADY DLA KAŻDEGO CELU TEMATYCZNEGO
- SZCZEGÓŁOWE CHECK LISTY (M.IN. REALIZUJĘ DOSTĘPNY PROJEKT, BUDUJĘ DOSTĘPNĄ INFRASTRUKTURĘ, ZAMAWIAM DOSTĘPNY PORTAL INTERNETOWY, ORGANIZUJĘ DOSTĘPNĄ KONFERENCJĘ ETC.)

https://www.power.gov.pl/dostepnosc